

NORGES HØYESTERETT

Den 18. desember 2019 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Webster, Noer og Bergh i

HR-2019-2383-U, (sak nr. 19-133457SIV-HRET), sivil sak, anke over dom:

A (advokat Brynjulf Risnes)

mot

Staten v/Utlendingsnemnda (Regjeringsadvokaten
v/advokat Erlend Baldersheim)

avsagt slik

D O M :

- (1) Saken gjelder gyldigheten av vedtak om tilbakekall av midlertidig oppholdstillatelse, jf. utlendingsloven § 63. Spørsmålet er om lagmannsrettens dom må oppheves i medhold av tvisteloven § 30-3 andre ledd.
- (2) A kom til Norge 30. desember 2008 og søkte om asyl samme dag. Han opplyste at han var født 00.00.1992, og at han var kurder fra Irak. Han fremla irakisk nasjonalt ID-kort og irakisk statsborgerbevis.
- (3) Utlendingsdirektoratet (UDI) innvilget A begrenset oppholdstillatelse. I de følgende årene ble det fattet nye vedtak om midlertidig oppholdstillatelse.
- (4) Politiets utlendingsenhet gjennomførte i 2012 undersøkelser av det fremlagte ID-kortet og statsborgerbeviset, og konkluderte i rapport 8. oktober 2012 med at dokumentene sannsynligvis var falske eller forfalsket.
- (5) UDI fattet vedtak 18. desember 2013 om fornyet midlertidig oppholdstillatelse med begrensninger. Samme dag fattet UDI vedtak om avslag på søknad om permanent oppholdstillatelse. I sistnevnte vedtak fremgikk det at A hadde opplyst at han hadde fått utstedt irakisk pass 28. desember 2010, men at det gikk tapt 26. januar 2012. Videre sto det i vedtaket at A – så langt UDI var kjent med – ikke hadde forsøkt å få nytt irakisk pass, og at han måtte fremlegge nytt pass for å få opphevet begrensningene i oppholdstillatelsen. Under saksforberedelsen for Høyesterett er det klarlagt at partene er enige om at UDI da disse vedtakene ble truffet, ikke var klar over at Politiets utlendingsenhet i 2012 hadde konkludert med at tidligere fremlagt ID-kort og statsborgerbevis sannsynligvis var falske eller forfalsket.

- (6) A fremla nytt pass. I prosesskriv til Høyesterett har partene avklart at de er enige om at passet ble fremlagt for norske myndigheter i mars 2014, altså *etter* at UDI fattet vedtaket 18. desember 2013 om fornyet midlertidig oppholdstillatelse.
- (7) I rapport fra Politiets utlendingsenhet 12. mars 2014 ble passet vurdert som forfalsket.
- (8) Etter forutgående varsel fattet UDI vedtak 20. juli 2015 om tilbakekall av tidligere vedtak om midlertidig oppholdstillatelse, jf. utlendingsloven § 63. UDI la til grunn at As identitet ikke var tilstrekkelig sannsynliggjort, og at han hadde gitt uriktige opplysninger om identitet og asylhistorie. Samme dag fattet UDI vedtak om avslag på søknad om fornyet midlertidig oppholdstillatelse.
- (9) A påklaget vedtakene. I Utlendingsnemndas (UNE) vedtak 20. desember 2016 ble klagen ikke tatt til følge, og A fikk frist til 10. januar 2017 til å forlate Norge.
- (10) Den 31. januar 2017 sendte A varsel om søksmål og krevde utsatt iverksettelse.
- (11) UNE, som behandlet varselet om stevning som en omgjøringsbegjæring, fattet vedtak 28. februar 2017 hvor kravet om omgjøring ikke ble tatt til følge.
- (12) A innga på denne bakgrunn stevning og begjæring om midlertidig forføyning med påstand om at UNEs beslutning 28. februar 2017 kjennes ugyldig, og at A gis rett til å oppholde seg i Norge til det foreligger dom i saken.
- (13) A ble uttransportert til Irak 11. august 2017, og begjæringen om midlertidig forføyning bortfalt.
- (14) Oslo tingrett avsa 19. oktober 2017 dom med slik domsslutning:
- «1. **Utlendingsnemndas beslutning av 28. februar 2017 er ugyldig.**
 2. **Staten ved Utlendingsnemnda dømmes til å betale kr 120 892,- i erstatning for sakskostnader til A innen to uker fra dommens forkynnelse.»**
- (15) Tingretten kom til at det var tvil om A hadde gitt uriktige opplysninger om sin identitet, herunder om de nye dokumentene – ID-kortet, statsborgerbeviset og passet – var ekte og om de ga uttrykk for riktige opplysninger. Tingretten mente at UNE burde ha avklart dette, og at UNE var nærmest til å bære risikoen for tvilen som hadde oppstått. Tingretten kom derfor til at vilkårene for tilbakekall i utlendingsloven § 63 ikke var oppfylt, og at UNEs vedtak om tilbakekall av tidligere oppholdstillatelser var ugyldig.
- (16) Staten anket dommen.
- (17) Borgarting lagmannsrett avsa 29. mai 2019 dom med slik domsslutning:
- «1. **Staten ved Utlendingsnemnda frifinnes.**
 2. **Saksomkostninger tilkjennes ikke for noen instans.»**

- (18) Lagmannsretten la til grunn at det var sannsynlighetsovervekt for at As opplysninger om alder og opprinnelsessted var riktige, men kom likevel til at vilkårene for tilbakekall i utlendingsloven § 63 var oppfylt fordi han hadde fremlagt et forfalsket pass.
- (19) A anket dommen. Anken gjaldt rettsanvendelsen og bevisbedømmelsen. I anken ble det i korte trekk gjort gjeldende at vilkårene for tilbakekall i utlendingsloven § 63 ikke er oppfylt, og det ble lagt ned slik påstand:
- «1) **Utlendingsnemndas beslutning av 28. februar 2017 er ugyldig.**
 - 2) **A tilkjennes saksomkostninger for tingrett og lagmannsrett.»**
- (20) *Staten v/Utlendingsnemnda* tok til motmæle. I anketilsvaret anførte staten at den i hovedsak kunne slutte seg til lagmannsrettens vurdering og begrunnelse, og at lagmannsrettens dom var korrekt både hva gjaldt rettsanvendelsen og bevisbedømmelsen. For tilfellet at anken ble fremmet til behandling i Høyesterett, påberopte staten de samme anførsler og bevis som ble gjort gjeldende i lagmannsretten.
- (21) Staten nedla slik påstand:
- «1. **Prinsipalt: Anken tillates ikke fremmet.**
 2. **Subsidiært: Anken forkastes.**
 3. **For begge tilfeller: Staten v/Utlendingsnemnda tilkjennes saksomkostnader.»**
- (22) Ved Høyesteretts ankeutvalgs beslutning 27. september 2019 ble anken tillatt fremmet.
- (23) Etter at saken ble henvist, innga staten, ved ny prosessfullmektig, prosesskriv hvor det ble gjort gjeldende at lagmannsrettens resultat var riktig, men at lagmannsretten hadde gjort flere feil under bevisbedømmelsen og rettsanvendelsen. Staten anførte blant annet at lagmannsretten feilaktig hadde lagt til grunn at det falske passet ble fremlagt *før* UDI traff det siste vedtaket om fornyet midlertid oppholdstillatelse 18. desember 2013, og at det ikke er riktig at UDI – på det tidspunktet – var klar over at det nasjonale ID-kortet og statsborgerbeviset var falske.
- (24) På denne bakgrunn anførte staten at det avgjørende spørsmålet i lagmannsretten, nemlig spørsmålet om det å fremlegge et falsk pass som gir uttrykk for riktige opplysninger, oppfyller vilkårene for tilbakekall i utlendingsloven § 63, ikke oppsto i saken. Videre anførte staten at de avgjørende spørsmålene som gjensto, og som Høyesterett måtte ta stilling til, var om det er sannsynlig at A var under 18 år da han kom til Norge i 2008 og om hans hjemsted var Mosul.
- (25) Ankende part fikk anledning til å kommentere statens anførsler, og sa seg enig i at lagmannsretten la til grunn feil tidspunkt for når passet ble fremlagt, og at det var feil at UDI var kjent med at ID-kortet og statsborgerbeviset var falske da vedtaket 18. desember 2013 ble fattet.
- (26) Partene ble varslet om at ankeutvalget vurderte å oppheve lagmannsrettens dom i medhold av tvisteloven § 30-3 andre ledd, og partene fikk frist til å uttale seg om opphevelsesspørsmålet.
- (27) Ankende part har ikke innvendinger mot at lagmannsrettens dom oppheves.

- (28) Ankemotparten fastholder tidligere innvendinger mot lagmannsrettens dom, og anfører at ankeutvalget er nærmest til å vurdere om dette kan og bør lede til opphevelse.
- (29) *Høyesteretts ankeutvalg* kan i medhold av tvisteloven § 30-3 andre ledd bokstav d oppheve en påanket avgjørelse «dersom ankeutvalget enstemmig finner det klart at det er grunnlag for oppheving». Denne kompetansen er i behold også etter at en anke er tillatt fremmet, jf. HR-2019-557-U avsnitt 16 med videre henvisninger til rettspraksis.
- (30) Det sentrale i lagmannsrettens dom er en drøftelse av om det med hjemmel i utlendingsloven § 63 første ledd var grunnlag for tilbakekall av vedtaket om oppholdstillatelse 18. desember 2013. Spørsmålet for lagmannsretten var om A «mot bedre vitende har gitt uriktige opplysninger eller fortiet forhold av vesentlig betydning for vedtaket.»
- (31) Det er på det rene at A først i mars 2014, det vil si *etter* vedtaket, la frem det passet som senere ble vurdert som forfalsket. Lagmannsretten har likevel konkludert slik:
- «Lagmannsretten er – under betydelig tvil – kommet til at fremleggingen av passet innebærer at A ga uriktige opplysninger som medfører at vedtaket om forlenget oppholdstillatelse var ugyldig, og at tilbakekallingen i medhold av utlendingsloven § 63 dermed er gyldig.»**
- (32) Ankeutvalget ser det som klart at når et forfalsket dokument først blir lagt frem etter at et vedtak er truffet, kan fremleggelsen av dokumentet ikke i seg selv gi grunnlag for en konklusjon om at det er gitt «uriktige opplysninger ... av vesentlig betydning for vedtaket». Dersom lagmannsretten var klar over den faktiske situasjonen, har retten dermed bygget på en uriktig lovanvendelse. Dersom man oppfattet det slik at passet var fremlagt da vedtaket ble truffet, har lagmannsretten bygget på et uriktig faktum.
- (33) Ved sin vurdering uttaler lagmannsretten videre at «utlendingsmyndigheten har forlenget oppholdstillatelsen til tross for kunnskap om at identifikasjonspapirene var forfalsket». Partene er enige om at lagmannsretten ved dette har bygget på et uriktig faktum. Selv om Politiets utlendingsenhet i 2012 hadde konkludert med at ID-kortet og statsborgerbeviset var falske eller forfalsket, var UDI ikke kjent med dette da vedtaket 18. desember 2013 ble truffet.
- (34) Etter dette foreligger det slike feil ved lagmannsrettens dom at ankeutvalget enstemmig finner det klart at det er grunnlag for opphevelse, jf. tvisteloven § 30-3 andre ledd bokstav d. Feilene er av en slik karakter at saken bør behandles på nytt i lagmannsretten, selv om Høyesterett har full kompetanse i ankesaken.
- (35) A har fri sakførsel for Høyesterett, jf. retts hjelploven § 18, og kan dermed ikke kreve saks kostnader for Høyesterett når staten er motpart, jf. Rt-2012-667 avsnitt 32 med videre henvisninger.

S L U T N I N G

1. Lagmannsrettens dom oppheves.
2. Sakskostnader for Høyesterett tilkjennes ikke.

Ragnhild Noer
(sign.)

Bergljot Webster
(sign.)

Espen Bergh
(sign.)